

EMLÉKEZTETŐ
az ÉT Költségvetési Intézmények Érdekegyeztető Bizottsága hatodik
üléséről
(1991. január 23.)

Az ülés elnöke: Popper László, a kormányzati tárgyalócsoporthoz ügyvivője
A résztvevők listáját a melléklet tartalmazza.

Napirend:

1. Az ÉT felkérése alapján az 1991-es bérszabályozással kapcsolatban KIÉB állásfoglalás kialakítása.

2. Javaslatok a KIÉB 1991-es munkaprogramjához.

1. Napirendi pont: KIÉB állásfoglalás az 1991-es bérszabályozásról

A levezető elnök röviden ismertette, hogy a KIÉB sürgősséggel történő összehívására az ÉT január 18-i ülésének határozata alapján került sor. Ott ugyanis az 1991. évi bérszabályozásról folyó vita során a SZÉF részéről olyan nyilatkozat hangzott el, miszerint a teljes körű bérliberalizációt támogatja*, de ezzel párhuzamosan a költségvetési szférában elengedhetetlenül szükségesnek tartják a követő bérautomatizmus garantálását.

A munkavállalói tárgyalócsoporthoz ügyvivője pontosította a SZÉF állásfoglalását. Eszerint:

- stratégiaileg indokolt a teljes bérliberalizálás, de elfogadhatatlan, hogy ennek következtében növekedjen a költségvetési-önkormányzati dolgozók bérlemaradása. Vagyis csak akkor értenek egyet a liberalizálással, ha az a költségvetési szférában a követő bérautomatizmussal párosul már 1991-ben,

- amennyiben 1991-ben lesz bérszabályozás, akkor az ebből befolyt, elkülönített adó teljes összegét vagy annak egy részét a költségvetési szférabeli bérfeszültségek enyhítésére kell fordítani,

- a pénzügyminiszter ilyen irányú ígéretére hivatkozva igénylik az idei költségvetés felülvizsgálatát és ennek keretében már 1991-ben a bérkövetés megvalósítását,

- a költségvetési intézmények bérhelyzetének rendezésére az igazi garanciát az államháztartási, valamint a közszolgálati törvény megalkotásában látják, ezért sürgetik ezek mielőbbi elfogadását.

Az ÉSZT képviselője a SZÉF álláspontjával egyetértve, azt kiegészítette a következőkkel:

- egyértelművé kell tenni a költségvetésben az adóbevételek és a költségvetési bérkifizetések összefüggéseit,

- 1992-től teljes bérliberalizációt kell megvalósítani azzal, hogy 1991 még átmeneti év legyen kötött költségvetési bérgazdálkodással,

- a bérszabályozás ne ösztönözzön a létszámleépítésre, ezért legfeljebb 5%-os létszámcsökkenés bértömegének adómentes felhasználására legyen lehetőség.

A települési önkormányzatok képviselője támogatta a SZÉF álláspontját azzal a kiegészítéssel, hogy a követő automatizmus megvalósításához garanciák kellene az önkormányzatoknak. Ezúttal is felhívta a figyelmet az önkormányzatok ÉT-ben való képviselőiségére a szükségességére. Fontos kérdésnek ítélte a bérkövetés tartalmának meghatározását.

A munkáltatói kamarák tárgyalócsoporthoz ügyvivője egyetértett a szakszervezetek álláspontjával. Az AIOSZ képviselője ezt azzal egészítette ki, hogy a bérkövetés kérdése csak egy az intézményi szféra működésének feszültségpontjai közül, a gazdaság egész feltételrendszerét kellene elfogadható alapokra helyezni.

Az álláspontok ismertetése után az ülés elnöke összefoglalójában elmondta, hogy a MüM támogatja a követő bérautomatizmus megvalósítását, tartalmilag azonban csak a versenyszféra bérnövekedési ütemének, nem pedig az inflációnak a követését tartja elfogadhatónak. A követés technikájára vonatkozóan ugyan vannak elképzelések, annak rendszere azonban még kidolgozatlan. A PM képviselője az elhangzott álláspontok és a kormány elképzelései közötti találkozási pontokat hangsúlyozta.

A vita során a következő főbb, további észrevételek hangzottak el:

A Liga képviselője kifejtette, hogy az 1991-es mértékű infláció mellett a dolgozók számára az évente egyszer történő kiigazítás elfogadhatatlanul kevés, az indexálásnak más országokban kialakult rendszere, hagyománya van.

Felhívta a figyelmet arra, hogy a Liga átfogó, alternatív gazdaságpolitikai koncepciót kíván a közvélemény elé tárni, amelyet szívesen bocsát előzetes szakmai vitára.

A SZÉF részéről felszólalók hangsúlyozták, hogy ők a kormánnyal összhangban a bérkövető automatizmust támogatják, ugyanakkor további egy éves fáziskésést már nem tudnak elfogadni annak érvényesítésénél. Javasolták, hogy a költségvetés felülvizsgálatához kapcsolódóan készüljön áttekintés az intézményi szféra bérhelyzetéről, amely alapul szolgálhat további bérintézkedések megtételéhez, így véleményük szerint az 1990. évi bérelmaradást már a költségvetés felülvizsgálatához kapcsolva rendezni lehetne. Ugyanakkor hangsúlyozták, hogy a bérkövetésnek csak átmenti szerepet szánnak. Véleményük szerint az államháztartási és a közszolgálati törvény elfogadásával megszületnének a tisztességes költségvetési bérezés garanciái. Addig is, 1991-re törvényi garanciák megfogalmazását látják szükségesnek annak érdekében, hogy a bérszabályozás kapcsán befolyó nyereségadó bérlitikai célokra kerüljön felhasználásra. A Pedagógusok Szakszervezetének képviselője felajánlotta, hogy egy héten belül írásban átadják a követő bérautomatizmusra vonatkozó koncepciójukat. A SZÉF javasolta a kormánynak egy olyan objektív, a versenyszférával történő összehasonlítást lehetővé tevő bérinformációs rendszer létrehozását, amely folyamatosan az érdekegyeztetésben résztvevők rendelkezésére állna. Bár a bérek követése mellett foglaltak állást, felvetették a fogyasztói kosár, illetve az árindex számítás felülvizsgálatának a szükségességét is, egy tripartit szervezet "felügyelete" mellett. A bérszabályozásról folyó vita lezárásához jelezték, hogy egy közös KIÉB állásfoglalás tervezetét kívánják az észrevételek elhangzása után előterjeszteni.

Az ESZT részéről többször hangsúlyozták, hogy az azonnali bérliberalizálást nem elsősorban a költségvetési bérolló további szétnyílása miatt nem támogatják, hanem közgazdasági megalapozatlansága miatt. Véleményük szerint a liberalizálás előfeltétele az állami szféra gazdálkodásának rendbetétele. A bérkövető automatizmus bevezetése előtt szükségesnek látják a bérek szintre hozását, hogy ne a különbségek termelődjenek újra.

A Fővárosi Közgyűlés képviselője felvetette, hogy amennyiben kötelező, állami feladatokat lát el az önkormányzat, a bérkövetést a költségvetésből kellene biztosítani. Felhívta a figyelmet arra, hogy a követő automatizmusnál figyelembe kell venni a vállalati és költségvetési szféra strukturális eltéréseit.

A kamarai szervezetek tárgyalócsoportja részéről hangsúlyozták, hogy a költségvetési döntések, így a bérdöntések is, évek óta közgazdaságilag megalapozatlanok. Alapvető fontosságúnak tartják, hogy már az 1992-es költségvetés előkészítő szakaszában rendelkezzen az intézményi szféra megfelelő információs háttérrel, ehhez a kamarák minden segítséget készek megadni. A bérkövető automatizmust hosszabb távon nem tartják megvalósíthatónak. Ugyanakkor egy szintrehozás után esetleg elképzelhetőnek tartanak egy árkövető rendszert.

A vita összefoglalása során az ülés elnöke többek között a következőket mondta:

- a kormányzati oldal pesszimista a költségvetés felülvizsgálatának eredményét illetően, de amennyiben lesz mozgástér, úgy vissza lehet térni a követő automatizmus megvalósítására az 1990. évi ütemkülönbség figyelembevételével,
 - a bérszabályozáshoz kapcsolódóan várható adóbevétel elkülönítése és bérpolitikai célú felhasználása tekintetében egyelőre nézetkülönbség áll fenn a MüM és a PM között, amennyiben a PM erre nem lát lehetőséget ,
 - a kormánynak szándékában áll 1992-ben megvalósítani a teljes bérliberalizálást, erre azonban 1991. januárjában nem tud kötelezettséget vállalni.
- A napirendi pont vitájának lezárásaként - a SZÉF tervezete alapján - a tárgyalócsoportok az ÉT plénum részére közös állásfoglalást fogalmaztak meg, amelyet csatolunk az emlékeztetőhöz. (Az állásfoglalást az MTI-nek is megküldtük.)

Napirendi pont: Javaslatok a KIÉB 1991-es munkaprogramjához

Az elhangzott, illetve elfogadott javaslatok a következők voltak:

a) Az 1991-es bérpolitikai keret felosztása (MüM javaslat)

A NM és a MKM képviselői azt jelezték, hogy legkorábban márciusban tudnak tájékoztatást adni a bérkeret konkrét, összegszerű felosztásáról. A bizottság egyetértett abban, hogy a felosztás elveit nem kívánja napirendre tűzni, mivel azokat az érintett szakszervezetekkel való megállapodás alapján alakították ki a tárcák. Az említett minisztériumok képviselői ugyanakkor jelezték, hogy a felosztott pénzkeretek felhasználását illetően legfeljebb a központi keretről tudnak a későbbiek során információt adni, az önkormányzati felhasználásról egyelőre bizonytalanok az információcsatornák.

b) A költségvetési tarifák korszerűsítése (MüM javaslat)

Egyrészt szükség van a minimális bér többszöri emelése és a nominális bér növekedése miatt elavult tarifális alsó bérhatárok kiigazítására. Erre vonatkozóan a MüM az illetékes ágazati tárcákkal közösen nyújt be előterjesztést, a minimális bér növelésére irányuló ÉT tárgyalásokhoz igazodó időpontban.-----

Másrészt a MüM április táján előterjesztésben tesz javaslatot a költségvetési intézményi szféra alapterrendszerének átfogó korszerűsítésére.

A minimális bér emelésére vonatkozóan várható indítványokat a KIÉB a felmerüléskor tárgyalja.

c) A belföldi kiküldetési napidíj emelése (MüM javaslat)

A javaslatról folytatandó konzultációt a MüM kéri a KIÉB következő ülésének napirendjére tűzni. (Az előterjesztés az ülésen szétosztásra került.)

d) A költségvetési intézmények működési feltételeinek vizsgálata a költségvetés tükrében (Liga javaslata)

e) A költségvetési intézmények megszűnésével kapcsolatos tapasztalatok (Liga javaslata)

f) A kormány gazdaságpolitikai koncepciója (Liga javaslata)

A Liga f) pont alatt szereplő javaslata azzal, hogy az nem a KIÉB illetékességébe tartozik, elvetésre került. Ad) és e) pontban szereplő javaslatok kapcsán az AIOSZ képviselője inkább az államháztartási törvényhez kapcsolódó kormányzati munkaprogram megvitatását vetette fel, amely a költségvetési szféra teljes átvilágítását tűzte ki célul. A PM képviselője ígéretet tett arra, hogy utánanéző, hol tart a munkaprogram végrehajtása.

g) Az 1991. évi bérintézkedések végrehajtása az önkormányzatoknál (SZÉF javaslat)

A SZÉF képviselői felvetettek, hogy az önkormányzati szférában nem egyértelmű a költségvetési törvényben rögzített, automatizmus szerinti, 20%-os bérnövelés végrehajtásának kötelezettsége. Ilyen jellegű tapasztalataik alapján tárgyalásokat kezdtek a PM önkormányzati főosztályán, de célszerűbbnek tartanak KIÉB ajánlás megfogalmazását az önkormányzatok felé. A bizottságban az az álláspont alakult ki, hogy a SZÉF folytassa a PM-

ben a megkezdett tárgyalásokat és csak a megoldási lehetőség tisztázása után kerüljön a téma a KIÉB elé. A SZÉF február elejére javasolta a témát napirendre tűzni.

h) A követő bérmechanizmus elvei és technikája (SZÉF javaslat)

i) Az állami költségvetés felülvizsgálatának áttekintése (SZÉF javaslat)

A vita javasolt időpontja április eleje,

j) Az államháztartási törvény tervezete (SZÉF javaslat) k) A közszolgálati törvény tervezete (SZÉF javaslat)

l) A művészeti, közművelődési és közgyűjteményi dolgozók 10%-os központi bérfejlesztésének felülvizsgálata (SZÉF javaslat)

A SZÉF képviselője felhívta a figyelmet arra, hogy a költségvetésben előirányzott összeg nem nyújt fedezetet a 10%-os mértékű béremelés végrehajtására, ezért kéri a költségvetés felülvizsgálatát. A MKM képviselője felajánlotta, hogy a szükséges számításokat elvégzik és azokat februárban a KIÉB elé tudják terjeszteni. A PM képviselőjének álláspontja szerint ez olyan többlet bérigény, amelyet a KIÉB javaslatát is mérlegelve a költségvetés felülvizsgálata során lehetséges figyelembe venni.

A kormányzati oldal ügyvivője ígéretet tett arra, hogy a soron következő ülésre kormányzati javaslat készül a KIÉB első negyedéves munkaprogramjára.

A munkavállalói tárgyalócsoport ügyvivője kifogásolta, hogy a sajtó ismételen nem került meghívásra az ülésre. (Az ÉT titkárság tájékoztatása alapján ezzel kapcsolatban utólag megjegyezzük, hogy a sajtó az adott heti valamennyi ÉT programra hivatalos meghívást kapott.)

Budapest, 1991. január 29.

Készítette: Horváthné Batár Emese

Melléklet

A Költségvetési Intézmények érdekegyeztető Bizottságának állásfoglalása a bérliberalizációról

A KIÉB szerint a bérrendszer teljes liberalizálása a versenyszférában stratégiaileg indokolt. Nem tartja azonban elfogadhatónak, hogy ennek következtében – a költségvetési, önkormányzati szféra bér-hátránya a versenyszférához képest – tovább növekedjen.

A KIÉB indokoltnak és szükségesnek tartja, hogy a kormány az 1991 évi költségvetési törvény felülvizsgálatakor, a költségvetés módosításakor keresse a lehetőséget az intézményi szféra 1990 évi bérelmaradásának csökkentésére, a bérkövető automatizmus megvalósítására.

A KIÉB igényli, hogy e munkálatokba a Bizottságot is Vonják be.

Ezzel párhuzamosan kezdődjön meg 32 új bér- és foglalkoztatási rendszert is magába foglaló közszolgálati törvény megalkotásának előkészítése - a köztisztviselői törvényjavaslaton túlmenő hatállyal -s a törvényi előterjesztés már 1991 első felében kerüljön a KIÉB és az ÉT elé.

Ugyanúgy igényli a Bizottság az államháztartási törvény megalkotását – az állami kötelezettségvállalás egyértelműbb megfogalmazásával – szintén az 1991. év első felében.

Budapest, 1991. január 23.